

Gubbsjuka

J. Myrdal

20/5 2007

Myrdal nrmnar sig slutet. Att bli gammal r inte roligt. Spren frskrcker. Hans frldrars lderdom blev ett helvete. Fadern firad vetenskapsman och nobelpristagare (m vara ekonomisk sdan) slutar sitt liv som darrande gubbe, en mklig tillvaro p nder. n vrre fr den stackars Sucksdorff. Vad btar vl uppskattning och priser under livet nr dden vl kommer s kvvs han ohjpligt och ingen ids ingripa. Och n vrre kan det bli. En jmnrig kvinna drabbas pltsligt av demens. Hon blir ett elakt djur som biter personalen och skiter p sig p pin kiv. Det r inte alltid s att dden kommer ivgen, utan kroppen verlever allt som oftast sjlens uppslning. Vi dr allt fr ofta fr sent, inte fr tidigt. Hur skall man hindra detta? Enligt legenden fanns det ttestupor, dr de gamla vissa om att utgra en belastning, lt kasta sig till dds. Om fretagsamheten saknades, kunde den yngre generationen ta saken i egna hnder och lta den nedklubba den ldrige till dds. Sjlvmodet r en utvg en flykt undan frnedringen. Den har tillmpats tidigare i familjen. En morbror tar bilen och far ut till ett ensligt och vackert belget stlle och stoppar gevrspipan i munnen. Och Myrdal? nnu r det inte dags. Ingen demens i hans slkt, kanske drfr att hjrtat brukar sluta sl innan man kommit s lngt drhn. 14 r tidigare genomgick han en kranskrlosoperation, sedan dess knner han sig friskare n ngonsin. Dock tiden r knapp, det r s mycket han skulle vilja gra. Lsa och skriva.

Och kt? Visst stiger saven fortfarande. Visst mjuknar det i knna nr en kvinnas gon svartnar. Detta r naturen, det r bara att acceptera. Och en utgjutelse ver det kvinnliga knet, dess lockelse och sknhet. Courbets klassiska tavla hgrar i bakgrunden. Jo visst stiger saven, fortfarande, olidligt vore det annars, men vad skulle han kunna erbjuda en ung kvinna som lockar honom. Ingen framtid har han, ren r rknade. Rent statistiskt inte mnga r kvar.

Och prostatan. Strlen blir svagare, tmningarna frekventare. Skall han ta en PSA? Doktorn avrder, fastn hans plikt r att s inte gra. Behandlingen r oftast vida vrre n cancern, som oftast vxer mycket lngsamt, och de flesta hinner d av andra orsaker. Myrdal pminner sig Mitterrand, som blev diagnostiserad redan i brjan av sina frsta presidentperiod, men nd lyckades hlla sig vid full vigr, tills han trdde tillbaka, och viljan slaknade.

En hund dr. Gammal fr att vara hund. En morgon springer den ner till spren och flyttar sig inte. Lokfraren bromsar och signalerar. Hunden krossas. Myrdal slpar hem det blodiga liket som lmnar en lng rd strng i snn. Katter och hundar. Vad livet vore fattigt utan dem. Visst har hundar ett sjlsliv, och visst har de intelligens. Anpassade r de ven till mnnskior, anskaffar sig med ren ett stort passivt ordfrd. Och detta att de skall ta speciell hundmat. Bara nys. Hundar har vl levat i symbios med mnnskan i tiotusen r.

Vad r meningen med livet. Att arbeta och att lska, svarar Freud. Arbetet r honom krt. Arbetet krva bcker, betydligt mer n krftor krva starka drycker. 500 hyllmeter bibliotek har han samlat p sig under ren, frdelade p sex byggnader uppbyggda p hans tomt. Dock givetsvis endast ett ytterst litet fragment av ett babelskt bibliotek a la Borges, dock mer n tillrckligt fr att utgra ett paradys p jorden, och definitivt mer n vad som kan tas med i

graven. Bcker skall vara tillgngliga nrhelst p dygnet. Synminne har han, s hittar gr han, i sitt hgst personliga bibliotek. Ja inget offentligt bibliotek kan gra den rangen stridigt. Hr terfinner man obrutna serier av gamla tidskrifter som inget annat bibliotek kan stta med. Samlar bcker gr han jmt. Varje resa innebr besk i en eller flera bokldor. Lnar gr han ocks. Och lser. En eller ngra bcker om dagen. Kan detta vara mjligt? Hur mnga cm hyllmeter p en dag? Kanske en eller tv? Sg en fyra hyllmeter om ret. Dock att lsa allt han har skulle ta ver hundra r. Inte undra p att tiden knns knapp.

Men inte bara lsning. Barndomens lek med meccano har prglat honom djupt. Den tidens dataspel, ty vilka barn sysslar med sdant nu? Pillande i avskildhet med det legendariska projektet endast mjligt med det massiva innehllet frn mngder av ackumulerade ldor. Fortfarande det stora barnet.

Ett e-post meddelande frn vnnen Jan Stolpe. Det rr ordet 'Serendipity' som utretts i Sven-Eric Liedmans senaste bok. Liedman r han inte vidare frtjust i. Alltfr akademiskt frenklande, men lt g. Snart r han p jakt. Den ena associationen ger den andra. En bok bestlles frn Karlstads bibliotek. Den r inte ofta lnad. Senast var tydligan nr den var i Liedmans hand. Nja, till slut s beknner han att Liedmans utredning hller mttet. Och sjlva processen som stts igng, en god illustration av vad den just satt i uppgift att utreda. Slumpens vgar r outgrundliga, men meningsfulla blir de endast nr de kan styras ngot.

r detta slutklmmen p vad som fr tjugo r sedan brjade som en barndomsskildring? Har livet omfamnat av tv utstrckta armar? De tidigare bckerna berttar en historia, den sista r mera av karaktren av kserier mer eller mindre lst sammanfogade. Ja sdant r livet. Mot slutet kserar man bara. Blicken riktas bakt och all skns skrvor plockas upp ur det frngna. Mycket samband med varandra behver de inte ha, det rcker att de utgr en gammal mans fngst ur sina minnens ocean. Stort som smtt, men alla Herrens skapelser, d.v.s. en och samma mans hgkomster.